

Mallikurssit 3.3.1881 Koulutoimen Ylihallituksen kiertokirjeen mukaan
Tämä on skannattu Kansakoulun käsikirjasta vuodelta 1900. Isommalla tekstillä on mallikurssin sisältö ja alaviitteet aina välissä pienemmällä. Koska sivukoko oli pieni, alaviitteet ovat välissä, joten teksti jatkuu niiden yli.

Mallikurssit kansakouluille.

Uskonoppi.

(6 tuntia viikossa kummallakin luokalla).

I luokka.

Piilianhistoria jonkun pienemmän oppikirjan, esim. „Las-ten raamatun”, mukaan. Lutheruksen vähä katekismus sanaselityksillä. Sekä piilianhistoriaan että katekismukseen: sopivia raamatunlauseita ja virrenvärsyjä ulkoa luettavaksi.

Jonakuna tuntina viikon lopulla läpikäydään ja selitetään yksinkertaisesti ja lyhyesti seuraavan sunnuntain evankeliumi, jonka ohessa lapset tutustetaan myöskin muiden, koulun lukuvuoden ulkopuolelle sattuvien sunnuntaitten evankeliumiin, varsinkin tärkeämpiin. Kirkkovuoden jako ja juhlat.

1:nen vuosiosasto. Piilianhistoria a. Oppikirjasta luetaan, sekä vanhasta että uudesta testamentista, ne kertomukset, jotka historiallisen yhteyden saavuttamiseksi ovat välttämättömmät, sekä ne, jotka parhaiten soveltuvat herättämään ja ylläpitämään uskonnollista tunnetta lasten mielissä¹. — Katekismusta. Lutheruksen vähä katekismus, etenkin alkuteksti.

2:nen vuosiosasto. Piilianhistoria a. Oppikirja täydellisesti. — Katekismusta. Lutheruksen vähä katekismus täydellisesti.

1 Vrt: „Uskon-opin opetus pitää rajoitettaman senlaisten piilian ker-
.usten tarkoituksenmukaiseen käyttämiseen, jotka yksinkertaisen sisäl-
tönsä kautta ovat soveliaat herättämään ja ylläpitämään Jumalanpelvon
alaista tuntoa sekä esitellyn esimerkin kautta antamaan hurskaalle mieliku-
vaukselle selkeyttä ja voimaa. Mitä näin kertomuksen kautta toimeen saa-
daan, on kuitenkin edellensä vahvistettava harvoin ja lyhykäisten, mutta hy-
vin valittujen raamatunlauseiden ja virrenvärsyjen opettamisella”. Ope-
tuskavaa seminaarin mallikoululle, § 2.

„Parempi on, jos lapset oppivat kymmenen kertomusta ja pitävät ne muistissa, kuin jos sata kuulevat ja jälleen unhoavat niitä”. B. Over-b e r g (1754—1826).

2 „Ei niin, että oppivat ulkoa sanelemaan sanoja, — niin kuin tähän
asti on tapahtunut, — vaan niin, että kappaleesta kappaleeseen kysytään,
mitä mikin merkitsee ja kuinka he sen käsittävät”. M. Luth-er (1483—1546).

II luokka.

Ensimmäisen luokan kurssi piilianhistoriassa laajennetaan, jonkun laveamman oppikirjan, esim. „Kouluraamatun”, mukaan, tahi suorastaan lukemalla raamatusta, varsinkin uudesta testamentista *. Rinnakkain tämän kanssa yleisimmät pääpiirteet raamatuntiedossa. Piilianhistorian päätteeksi: kristillisen kirkon perustammen, Apostolien tekoraamatun mukaan, sekä lyhyt silmäys sen myöhempiin vaiheihin, joko opettajan suullisen esityksen tahi supistetun oppikirjan, esim. „Lastenraamatun”, mukaan. Lutheruksen vähään katekismukseen luetaan tarpeellisimmat „selityksistä”, kussaki paikkakunnassa käytetyn oppikirjan mukaan. Kirkkovuoden sunnuntaitekstejä läpikäydessä otetaan myöskin niitä epistoleita, jotka siihen huomattaneen sopiviksi, jonka ohessa semmoiset sekä evankeliumit että epistolat luetaan ulkoa, jotka parhaiten soveltuvat piilianhistoriasta ja katekismuksesta saadun uskonopin täydentämiseksi ja valaisemiseksi.

3:s vuosiosasto. Piplian-j a kirkkohistoriaa. Tärkeimmät kohdat sekä piplianhistorian laveammasta kurssista, yllä olevan osoituksen mukaan, että Apostolien tekoraamatusta. Siinä silloin otetaan tarkemmin huomioon Palestinan maantiede ja siihen kuuluvat seikat, sekä vanhan testamentin yhteiskunnalliset ja kirkolliset tavat, juhlat j. n. e. — Raamatuntietoa. Raamatun jako. — Katekismusta. Tärkeimmät selitykset 1 ja 3 pääkappaleeseen

1 „Sittenmin olisi piplian historia läpikäytävä ja sisältö tehtävä havainnolliseksi laajemmilla kuvilla kuin ne ovat, jotka löytyvät muutamissa meidän piplian historian painoksissa. Sittekin Vapahtajan persoonallisuus, havainnollisella Hänen elämänsä ja tähän lähinnä kuuluvain seikkain esittämisellä, seisoo lapsen edessä niin sanoakseni esineellisenä, olisi valittu kokoelma Hänen sanastaan ja muista raamatun lauseista, Jumalan vastauksena ihmisten kysymyksiin, selitettävä, elämän eri oloihin sovitettava ja lasten niitä ulkoa opittava, jotta ne koko elämäksi olisivat heidän jalkansa kynttilänä ja heidän tiensä valkeutena". Cygnaeus.

„En tiedä, kumpaaako minun enemmän pitää moittia: tarpeetonta poikkeusta raamatun sanoista, vai niistä kiinni pitämistä, jos sana tahi asia on lapselle käsittämätöntä". E. S c h i l r e r (s. 1844).

4:s vuosiosasto. Piplian- ja kirkkohistoriaa. Laveampi kurssi piplianhistoriassa täydellisesti. Apostolien tekoraamattu täydellisemmin, etenkin silmällä pitäen ensimmäisen kristillisen seurakunnan elämää ja henkeä. Lyhykäinen katsahdus kristillisen kirkon vaiheihin, yllä olevan osoituksen mukaan. — Raama-tuntietoa. Tärkeimmät elämäkerralliset tiedot Raamatun kirjojen tekijöistä, sekä lyhykäiset viittaukset kirjojen sisältöön, mikäli tämä, oppilaiden ikään katsoen, on heidän käsitysvoimansa piirissä. — Katekismusta. Tärkeimmät 2 sekä 4 ja 5 pääkappaleen selityksistä. Lempeys eläimiä kohtaan teroitettava opetuksessa: Ykk J/a 88.

Äidinkieli

A. Lukeminen.

(8 tuntia viikossa I:llä, 5 tuntia II:lla luokalla). I luokka.

Sisälukua, jonka tarkoituksena on: a) että lukeminen käy selvään ja on pahoista tavoista vapaa, b) että sisältö oikein käsitetään, c) että oppilaat sen oikein kertovat ja d) että lukemisessa lausunta vähitellen saa ajatuksenmukaisen äänenpainonsa. Runojen, kertoelmien y. m. ohessa luetaan — mikäli lukukirja siihen antaa aihetta — historiallisia, maantieteellisiä, luonnonhistoriallisia j. n. e. kertomuksia, vastaavien aineiden ensimmäiseksi perustukseksi, jossa suhteessa erityinen huomio pannaan yhdenjaksoisiin kertomuksiin isänmaan-historiasta (katso lähemmin: historia). Runokappaleista luetaan ulkoa etupäässä sellaisia, jotka samalla sopivat lau

1 „Sana- ja asia-tiedon pitää olla lähimmästi yhdistettynä". Comenius.

„Asia oa ruumis, sana on puku, molemmat ovat yhtäikää mieleen teroitettavat". J. S t u r m (1507—1889).

„Kaikessa lukemisessa pitää asiaselityksen, eikä kieliopillisten päätösten ja muiden sukkeluuksien, oleman pääasiana". Cygnaeus.

„Lapsia opetettakoon ei ainoastaan ymmärtämään, vaan myös sanomaan mitä ovat ymmärtäneet". Comenius.

lun sanoiksi (vertaa: laulu). Kieliopillinen opetus, jossa oppikirjaa älköön käytettävä, rajoittuu sellaisten muotoopillisten kohtain huomauttamiseen, jotka kirjakielessä enimmin eroavat yleisestä puhekielestä kullakin paikkakunnalla. Lau-sejäsennyksellä, jota ylipäätään harjoitettakoon ainoastaan yhtenä eli kahtena sisälukutuntina viikossa, tukistetaan oppilaat sen ohessa eri lauseosien ja sanaluokkain kanssa.

1:n vuosiosasto. ..Sisälukua. Ilman että yllä mainittuja c) ja d) kohtiakaan jätetään tykkönään syrjälle, on pääasiana tässä kuitenkin selvän ja virheettömän sisäluvun saavuttaminen ja luetun oikea käsittäminen. - • Kieliopillista opetusta. Enimmin esiintyvät, muoto-opin alaan kuuluvat omituisuudet paikkakunnan puhekielessä verrataan vastaaviin muotoihin lukukirjassa. Erotetaan alus, maine ja kohde, nimisana, tekosana ja laatusana. -- Ulkoa luetaan runoja 1.

2:n vuosiosasto. Sisälukua. Suurempi huoli pannaan myöskin c) ja d) kohtiin, s. o. luetun

oikeaan kertomiseen ja ajatuksen mukaiseen äänenpainoon lukemisessa, erittäinkin niitä kappaleita käsiteltäessä, joihinka oppilaat edellisellä osastolla jo ovat tutustuneet. — Kieliopillista opetusta. Pahempia murteellisuuksia huomautetaan edelleen vertaamalla kirjakieleen, ja opettajan suullisen esityksen mukaan opitaan sem-

„Mitään kieltä ei pidä kieliopista opetettaman". W. R a t k e (1571—1635). • „Sääntjä ei pidä käyttämän valmistukseksi, eikä myöskään vaan ulkoa oppimiseen jälkeinpäin, mutta etenkin vahvistamiseksi". Ratke.
„Säännöt harvat ja lyhyet, esimerkit selvät ja käytännölliset. Harjoitusta kauan ja usein". W. F. Trozendorf (1490—1556).
„Kieliopetuksen tähdättävänä pitää olla opettaa oppilaita puhumaan huokeudella, yksinkertaisesti, ajatusjohdolla ja kielen luonteen mukaisesti. Mutta tätä ei saavuteta kieliopin sääntöjä ulkoa pänttäämällä. Käytännölliset harjoitukset ovat pääasiana. Kirjeitten ja muiden lyhyitten, lasten piiriin kuuluvia tapauksia ja esineitä koskevien kirjoitusten ulkoa oppiminen sekä tämmöisten kirjoitelmain jäljennösten tekeminen on suuri tie päämaa-liin pääsemiseen". Cygnaeus.
1 „Älköön ulkoa luetettako mitään, jota lapset eivät ymmärrä". Comenius.

moiset muotoopin säännöt, jotka tähän sopivat ojennukseksi. Erotetaan muut lauseen osat ja sanain luokat. — Ulkoa luetaan runoja.

II luokka.

Sisältä luettaessa, ja erittäinkin sellaisia kappaleita käsiteltäessä, jotka ennestään ovat oppilaille tuttuja, pannaan suuremmat vaatimukset siihen, että lukeminen on ajatuksellinen ja hyvällä korolla äännetty sekä luetun kertominen vir-heetöin ja täydellinen. Lukukirjan ohessa luetaan, niin paljon kuin aika ja asianhaarat myöntävät, sopivaa isänmaallista kirjallisuutta, niinkuin Vänrikki Stoolin tarinoita sekä valituista kappaleista Kalevalasta, Kantelettaresta ja kansan saduista. Erityinen huomio pannaan yhdenjaksoisiin kertomuksiin isänmaan historiasta (katso: historia). Kieliopillisella opetuksella opitaan, joko jonkun pienemmän oppikirjan avulla, tahi ilman sitä, tärkeimmät kohdat muoto-opista, s. o. ne säännöt, jotka käytännössä ovat tarpeellisimmat äidinkielen kirjoittamiseen ilman suurempia vikoja; taivutuskaavoja, määrittäviä j. n. e. harjoitettakoon ainoastaan tarkasti valikoimalla. Lauseopista opetetaan pääasiassa ainoastaan sidesanain ja välimerkkien oikein käyttäminen. Lausejäsen-nystä. Runojen ulkoa lukemista.

3:s vuosiosasto. Sisälukua edellä olevan osoituksen mukaan. -- Kieliopillista opetusta. Tarpeellisia oikokirjoitus-sääntöjä opitaan käytännöllisten oikokirjoitus-harjoitusten rinnalla (katso: kirjoitus). Edelleen opitaan tärkeimpiä kohtia muotoopista, pääasiallisesti vertailemalla ja käytännöllisesti. Lausejä-sennystä: erotetaan rinnastettuja sekä pää- ja sivulauseita niinkuin myös viimeainittujen päälajeja; välimerkkien käyttäminen. — Ulkoa luetaan kappaleita Vänrikki Stoolin tarinoista y. m.
4:s vuosiosasto. Sisälukua, edellä olevan osoituksen mukaan ja sen ohessa sillä erityisellä tarkoituksella, että oppilaat isänmaalliseen kirjallisuuteen tutustuisivat. — Kieliopillista opetusta, Yhdistävä katsahdus muotoopin tärkeimpiin kohtiin järjestöllisessä jaksossa. Lauseoppia ja jäsennyttä: sidesanat, niiden ajatuksen mukainen käytäntö; erotetaan sidesanallisia lauseita. -- Ulkoa luetaan kappaleita Vänrikki Stoolin tarinoista ja kansanrunoudesta.

B. Kirjoitus.

(4 tuntia viikossa I:llä, 2 tuntia II:lla luokalla).

I luokka.

Kauno- ja oiko-kirjoitusta.

1:n vuosiosasto. Kaunokirjoitusta. **2:n vuosiosasto.** Jatketaan harjoituksia kaunokirjoituksessa. — Oikokirjoitusta kirjasta ja muistista.

II luokka.

Jatketaan harjoituksia kauno- ja oikokirjoituksessa tarpeen mukaan. Luetun kirjallinen kertominen. Ainekirjoitusta, pääasiallisesti kotitoimeksi.

3:s vuosiosasto. Vakautumisen ja varmuuden saavuttamiseksi kirjoituksessa ja sanain muodossa

pitkitetään tarpeen mukaan kauno- ja oiko-kirjoitusharjoituksia; jälkimäiset, joita toimitetaan myöskin sanelemisen mukaan, sovitetaan yhteyteen saman vuosiosaston kieliopillisen kurssin kanssa (katso: lukeminen). Kirjallisesti kerrotaan luettujen helpompien kappalten sisältö, ensin luokalla, sittemmin kotityöksi. Vihdoin laaditaan kirjoitettuja ja helpompia tilikirjoja, koulussa ja kotona.

4:s vuosiosasto. Pitkitetään harjoituksia oiko-kirjoituksessa, tarpeen mukaan, ja luetun kirjallisessa kertomisessa, Laaditaan yksinkertaisempia, käytännöllisessä elämässä tavallisemmin ilmaantuvia kirjoituksia, enimmäkseen kotiharjoitukseksi.

Maantiede

(2 tuntia viikossa I:llä, 1 tunti II:lla luokalla). I luokka.

Alkaen kotiseudusta, Suomenmaan luonnollinen ja valtiollinen maantiede lyhyesti. Katsahdus maanosiin ja valtameriin. Europan luonnollinen ja valtiollinen maantiede. -Laajuutensa puolesta vastaava Erslew-Modeen'in oppikirjaa kansakouluille.

1:n vuosiosasto. Kotiseutu. Tutustuminen karttaan.Suomenmaa: luonnollisen maantieteen pääpiirteet;hallinnollinen ja historiallinen jako; läänit ja kaupungitsekä tärkeimmät sanottavat niistä. -*- Katsahdus maanosiin ja valtameriin sekä likempi opastuminen karttaan.Europan: merenlahdet, saaret y. m.; valtiollinen jako;eri maat ja valtakunnat, suuruus, väkiluku, rajat, luonnonopillisen maantieteen pääpiirteet; pääjako, etevimmät kaupungit ja mitä niistä tärkeintä on mainittavaa. Laajuudelleen vastaava alemmaa kurssia mainitussaoppikirjassa.

2:n vuosiosasto. Edellisen kurssin lisäksi: Suomenmaan ja sittemmin muun Europan ilmanala, kasvul-

1 „Harvoja tieteitä tiedän, jotka olisivat niin rikkaita hyödyllisistä ja miellyttävistä tiedoista, niin tarpeellisia meidän ajallemme, niin sopivia nuorisolle, kuin maantiede". J. G. H e r d e r (1744—1803).

„Maantieteen alkukohdat liittyvät lapsessa kauan eläintieteeseen, kasvitieteen alkukohtiin; historianinkin alkukohdat, ihmisellisten ja kansallisten olojen tunteminen, joutuvat samaten yleisen havainnon suureen hämmennykseen.

Kirkossa lapsi löytää kirkollisten olojen ensimmäiset jäljet, kylänvouden tahi maaherran (virka)huoneessa, aatelismiehen linnassa kansalais-järjestyksen ensimmäiset jäljet, kylänvartijässä sotavallan ensimmäiset jäljet, ja hyvä on, että tiima himmeys kunkin yksityishavainnon kautta kypsyä tietoisuuteen.

Vasta näin kypsyttyään ulkomaailman havainnossa, pitää lapsen ryhtyä maantieteen, s. o. maailman keinolliseen havaintoon". H. Pestalozzi (1746—1827).

„Kaikki historia kirjoitetaan nuorisolle ikäänkuin ilmaan, jollei maantiede ole perustuksena". F. D. E. Schleiermacher (1768—1834).

lisuus, elatuskeinot, kansakunnat, uskonnot j. n. e., - vastaava ylempää kurssia edellä mainitussa oppikirjassa.

II luokka.

Pääasiallisimmat kohdat muiden maanosain luonnollisesta ja valtiollisesta maantieteestä, edellä mainitun oppikirjan laajuudessa. Siihen lisäksi, niin paljon kuin asianhaarat myöntävät, Suomen maantiedettä vähän laueammin kuin edellisellä luokalla, esim. Modeenin oppikirjan mukaan ja maantieteellinen osa „Maamme kirjasta" (1:n ja 2:n luku).

3:s vuosiosasto. Luonnollinen ja valtiollinen katsahdus .Aasiaan, Afrikaan, Amerikkaan ja Australiaan.

4:s vuosiosasto. Edellisten kurssien kertaus, sekä tähän lisäksi, jos mahdollista, Suomen maantiedettä laueammin.

Historia 1.

A. Suomen historia.

(Äidinkielen lukutunneista: 2 tuntia viikossa kaikilla osastoilla).

Isänmaan historiaa käytellään pääasiallisesti yhteydessä äidinkielen lukemisen kanssa, siten, että lukukirjasta, sopivimmin „Maamme kirjasta" (3:s—6:s luku), luetaan tähän kuuluvat kertomukset järjestetyssä jaksossa. Luokalla täten läpikäydyt lukukappaleet annetaan myöskin kotona luettaviksi

1 „Historian tiedolla ihminen omaan ikäänsä panee lisään ne ikäkaudet, jotka ihmiset häntä ennen ovat eläneet". M. A. S e n e c a (54 e. Kr. — 38. j. Kr.).

»Meille ovat kaikki semmoiset tosiasiat tarpeen, jotka opettavat meitä ymmärtämään, kuinka joku kansa on kasvanut ja järjestänyt olojansa". H. Spencer (s. 1820).

„Tosiasioita! tosiasioita! Arvostella niitä pitää hänen itsensä. Ainoastaan siten sattaa hän koota ihmistuntemista". J. J. Rousseau (1712—1778).

„Asia ei riipu siitä, otetaanko vähiin enemmän vai vähemmän ainetta puheeksi, mutta siitä vaikutus ja menestys riippuvat, että jokainen kertomus esitellään lämpimästi ja vaikuttavasti ja että tosiasiat käsitellään selvästi ja varmasti, jotta ne tuottavat tietoa, antautumista ja isänmaanrakkautta" E. B o c k (s. 1816).

ja vapaasti (s. o. ei sanasta sanaan) ulkomuistilta kerrottaviksi. Lukukappalten vaalin kullakin vuosiosastolla määrää 1:ksi) itsekurikin kertomuksen tärkeys historialliselle yhteydelle, ja 2:ksi) lasten kehitys- ja käsitys-kanta. Siis luetaan ensiksi, alemmilla osastoilla, ne kertomukset, jotka ilmi tuovat kunkin aikakauden tärkeimmät ja parhaiten luonnetta kuvaavat piirteet ja jotka sen ohessa ovat viehättävimmät ja helpoimmat käsittää, joiden lisäksi ylemmillä osastoilla liitetään sellaisia kertomuksia, jotka kuvauksillaan täydentävät edellisiä, ja joiden käsittämiseen vaaditaan enempää kypsymistä. Seuraava viittaus lukukappalten valitsemiseen „Maamme kirjasta" perustuu noihin kahteen edellä mainittuun perusjohteeseen.

I luokka.

1:n vuosiosasto. Pakanallisten Suomalaisten juma-loista, Maanviljelyksen alku, Sota Sammosta, Väinämöisen laulu; Suomalaisista pakanuuden ajalla, Ensimmäinen ristiretki Suomeen, Pispä Henrikin kuolemasta, Matti Kurki ja Pirkkalaiset, Katolisesta opista, Viipurin pamauksesta, Kustaa Vaasasta; Pispä Mikael Agrikola, Kaarina Maununtytystä, Juhana Plemingistä, Suomalaiset Demminin luona, Suomalaiset Wurzburg'issa, Liitzenin tappelu, Suuret nälkävuodet, Kuningas Kaarlo XII:n muisto; Hyödyn aikakausi, Kuningas Kustaa III:n kuolema, Henrik Gabriel Porthan, Sotilaspoika (1808 vuoden sota), Turun tulipalo.

2:n vuosiosasto. Edellisen osaston kurssi täydennetään seuraavilla kertomuksilla: Maailman luomisesta (Kalevalan mukaan), Väinämöinen ja Joukahainen, Ilmarinen takoo Sammon, Ilmarinen saapi Pohjolan neidon; Pyhästä Eerik kuninkaasta, Kuningas Eerik ja pispä Henrik, Hämeenmaa ristitään, Karjala ristitään, Kalmarin Unioni, Turun tuomiokirkosta, Kristian Tyrannista; Lutheruksen uskonpuhdistuksesta, Suomen herttua Juhana, Klaus Fleming ja nuorisota, Sigfrid Forssius, Breitenfeldin tappelu, Meno Lech-virran ylitse, Kreivin aika ja Turun akatemia, Kahdestoista Kaarlo ja Narvan tappelu, Kajaanin linna ja Kivekkäät, Ison vihan ajat; Uuden-kaupungin rauha ja vapauden-aika, Anjalan liitto, Vuoden 1808 sota, Haminan rauha, Suomi jälleen yhdistettyä, Yliopiston riemujuhla v. 1840.

II luokka.

Kurssi saatetaan täydelliseksi vieläkin lisäämällä uusia, täydentäviä kertomuksia, jonka jälkeen vihdoin, 4:llä vuosiosastolla, luodaan yhdenjaksoinen katsaus historialliseen kehitykseen; joko jonkun lyhyemmän oppikirjan mukaan, luku-, kirjan ohessa, tahi siten, että opettaja suullisesti esittelee.

3.-s vuosiosasto. Kalevalasta ja Elias Lönnrotista, Raudan synty, Väinämöisen ensimmäinen Pohjolan matka, Satu Kullervosta, Sota valosta; Ruotsalaisista, Pispä Tuomaasta, Kuinka erämaat tulivat asutuiksi, Naantalın luostarista, Pispä Arvid Kurki; Kuningas Kustaa I:sen hallitus, Herttua Kaarlo ja Arvid Stålarin, Kuningas Kaarlo IX:stä, Kuningas Kaarlo XI:n aikakausi, Tie Pultavaan, Napuan tappelu; Arvid Horn ja Suomen toipuminen, Kuningas Kustaa III:s, Frans Mikael Franzen, Vänrikki Stoolin tarinat, Keisari Aleksanteri I ja Porvoon valtiopäivät, Keisari Aleksanteri II ja Helsingin valtiopäivät v. 1863.

4:s vuosiosasto. Tulon synty, Lemminkäisen elämän vaiheista, Lemminkäisen surma, Väinämöinen Tuonelassa, Väinämöinen ja Jesuslapsi; Kivi-aikakauden kansasta, Venäjän valtakunnan alku, Pispä Hemmingistä, Pispä Maunu Tavastista, Suomen neljästä säädystä, Junker Tuomas ja Eerik Fleming; Kuningas Eerik ja Suomalaiset, Pontus Delagardie ja hänen aikakautensa, Kuningas Kustaa Aadolfista, Kuningatar Kristina ja kolmenkymmen-vuotisen sodan loppu, Kuningas Kaarlo X Kustaa ja Arvid Wittenberg, Viipurin valloitus, Stefan Löfvingin retkistä; Lappeenrannan tappelu, Porrassalmen tappelu, Kustaa Mauritz Armfelt, Kaarlo Juhana Adlercreutz, Keisari Nikolai ja sota merivaltoja vastaan, Maamme perustuslait, Yhteiskunnasta ja hallituksesta.

B. Yleinen historia.

3 tuntia viikossa II:lla luokalla). II luokka.

Pääasiallisesti elämäkerrallisten kertomusten kautta saatetaan oppilaat tuntemaan maailmanhistorian käännöskohtiin kuuluvat henkilöt ja tapaukset. Kun otetaan huomioon aineen laajuus ja ajan vähyys, sekä toiselta puolen oppilasten tarvis kuitenkin saada joku kuva siitä, mitä kunakin aikakautena on ollut omituisinta, sekä joku käsitys ihmiskunnan kehittymisen pääpiirteistä aina meidän aikaamme saakka, havaitaan tarkka esiteltävien valikoiminen olevan tässä vielä enemmän tarpeen.

Johdatukseksi tässä valikoimisessa annetaan alla olevat viittaukset, laadittuina samojen perusteitten mukaan, kuin isänmaan historiassakin.

Suullisesti esittelemällä antaa opettaja, varsinkin 4:llä vuosiosastolla, tarpeelliset yleiset katsahdukset, joilla nuo hajalliset kuvaukset yhdistetään yhdenjaksoiseen kokonaisuuteen. Tässä tarkoituksessa voipi käyttää pienempää oppikirjaakin, esim. Pallin'in tai Wallin'in.

Elämäkerrallisiin kertomuksiin käytettäväksi, tarpeellisella valikoimalla, esim. Gruhen kertomuksia.

3:s vuosiosasto. Egyptiläiset; Medialaiset ja Persialaiset; Komero ja Troijan sota, Olympian leikit, Krei-kanmaan vapaus-sodat ja sankarit, Alkibiades ja Sokrates; Aleksanteri suuri; Romulo ja Remo, Bruto ja tasavalta, diktatori Cincinnato ja muinaisroomalaiset tavat, Pyrrho, Fabricio ja Italian valloitus, Hannibal ja Fabio, Gracchot, Julio Caesar, Octaviano Augusto, Nero, Konstantino »suuri"; Hunnit ja Attila; Muhamed ja Arabialaiset; Kaarlo suuri; Alfred suuri; Gregorio VII, Henrik IV ja paavinvalta; Gottfried Bouillonista, Richard Jalopeura ja ristiretket; Wilhelm Teli ja Schweitsin valaliitto; Juhana Husz ja Kostnitsin kirkonkokous; Yliopistojen synty; Juhana Gutenberg, Kristofer Columbo; Lutherus ja uskonpuhdistus, Kaarlo V; Henrik IV Ranskassa ja Hugenotit; Kolmenkymmenenvuotinen sota ja sen sankarit (osaksi jo isänmaan historiassa käsitelty); Oliver Cromwell ja vallankumous Englannissa; Pietari I ja Venäjän esiintyminen; Franklin, "Washington ja Amerikan vapautussota; Ludvig XV ja XVI; Miraheau, Robespierre, Napoleon Bonaparte; Garibaldi ja Italian yhteys; Itämaiset sodat; Aleksanteri II ja orjuuden poistaminen Venäjänmaalla; Lincoln ja orjuuden poistaminen Pohjoisamerikassa; Watt, Fulton, Stefenson.

4:s vuosiosasto. Edellisten lisäksi seuraavat täydentävät kuvaukset: Semiläiset kansat, Kreikalaisen jumalat, Lykurgo ja Soloni sekä heidän lainsäädäntönsä, Perikles, suuret runoilijat ja taitelijat; Makedonian Philip ja Demosthenes; Coriolano, patriciot, plebejit ja kansantribunit, Karthagon viimeinen sota sekä Sci-pionit, Mario ja Sulla sekä tasavallan rappiotila, Armi-nio ja Germanilaiset, Trajano, Roman valtakunnan jako ja häviö; Länsigöthit ja Alarik sekä kansanvaellus; feodalivalta; Vikingit ja Ansgario; Wilhelm Valloittaja; Henrik I ja ritarilaitos; Kaupungien kukoistus ja Hansaliitto, Rudolf Habsburgista; Philip kaunis ja paavin-vallan rappiotila; Orleansin neitsyt ja englantilais-ranskalaiset hallitus-riidat; Ferdinand ja Isabella Spaniassa sekä Maurilaisten karkoittaminen; Osmanilaiset sekä Konstantinopolin lankeemus, tieteitten uudesta syntyminen; Philip Ilja Alankomaiden vapautussota, Jesuitit ja inkvisitioni; Englannin Elisabeth ja Maria Stuart, William Shakespeare; Ludvig XIV ja hänen aikakautensa; Fredrik II ja Preussin esiintyminen; Maria Tere-sia, Joseph II, Katharina Ilja »Valistuksen aikakausi"; Ranskan vallankumouksen päätapahtumat; Metternich ja valtiollinen peräytys, 1830 vuoden vallankumoukset, 1848 vuoden vallankumoukset ja toinen keisarikunta; Bismarck ja Saksan yhteys; Göthe, Schiller, Walter Scott;

Orsted, Morse; Jenner.

Laskento \

(4 tuntia viikossa I:llä, 2 tuntia II:lla luokalla).

I luokka.

Alkutoimitukset kokonaisilla luvuilla päässä ja taululla. Pääasiallisesti tehdään toimitukset nimitetyillä luvuilla, käyttäen yksinkertaisempia esimerkkejä laatuluku-laskusta, päätös- ja korkolaskusta, hyväksytyyn käytännöllisen opetustavan mukaan ja esim. E. Bonsdorffin „Laskuharjoitusten” johdolla. Suomen erilaiset mitat opitaan vähitellen.

1:n vuosiosasto. Alkutoimitukset luvuilla 1—100. Vastaava „Laskuharjoitusten” 1:stä ja 2:sta viikkoa.

2:n vuosiosasto. Alkutoimitukset suuremmilla luvuilla. Vastaava „Laskuharjoitusten” 3:tta viikkoa.

II luokka.

Alkutoimitukset tavallisilla ja kymmenmurtoluvuilla. Laa-tulaskuihin luodaan yhdistävä silmäily, jatketaan esimerkkejä päätös- ja korkolaskusta sekä luodaan samaten lopullinen silmäily niihin. Pääasiallisesti harjoitellaan taululla ja käytetään nimitettyjä lukuja.

3:s vuosiosasto. Tavalliset murtoluvut. Päässä- ja taululla-laskua. Vastaava »Laskuharjoitusten” 4:ttä viikkoa. Lopullinen yhdistävä katsahdus laatulukulaskuihin.

4:s vuosiosasto. Kymmenmurtoluvut. Tarhastaa taululla laskua. Vastaava »Laskuharjoitusten” 5:ttä viikkoa. Lopullinen katsahdus päätös- ja korko-laskun toimituksiin, 6:n viikon viikon mukaan.

1 „Luvuilla laskeminen on perustuksena kaikkeen järjestykseen päässä”. Pestalozzi.

»Jokainen uusi laskutapa alkaa nimitetyillä luvuilla, toimituksia paljailla luvuilla ei koskaan oteta ensimmäiseksi”. K. Kehr (1830—1885).

»Laskento-opetuksessa pitää laskukonetta ahkerasti käytettävän ja päässä-laskua etenkin harjoitettaman”. Cygnaeus.

Mittausopillinen muoto-oppi y. m. '-.

(1 tunti viikossa II:lla luokalla). II luokka.

Tarkoituksena ollen oppilaiden havainto- ja päätös-voiman teroittaminen sekä tarpeellisimpain mittausoppiin perustuvain käytännöllisten tietojen ja taitojen saavuttaminen, läpikäydään varsinainen muoto-oppi ja mittausopin alkeet, sekä harjoitetaan pinta-alan ja tilavuuden laskuja. Opettaminen tapahtuu pääasiallisesti tehtäviä ratkaisemalla, joista sitten tietopuoliset väitteet johdetaan. Johdatuksena käytettäväksi esim. B. Bonsdorffin „Mittausopin alkeet”.

3:s vuosiosasto. Mittausopillinen muotooppi; viivain ja kulmain tarkastaminen. Vastaava mainitun oppikirjan ensimmäistä kurssia.

4:s vuosiosasto. Kolmio, monikulmio ja ympyrä tarkastetaan ja niiden pinta-ala lasketaan. Perustiedot kuutiosta, särmiöstä, lieriöstä, kartiosta ja pallosta, sekä niiden pinnan ja tilavuuden laskeminen. Vastaava mainitun oppikirjan toista kurssia, pääasioissa, sekä osaa kolmannesta kurssista.

1 »Lapset tarvitsevat ensi iästään alkaen sielutieteellistä johtoa esi-neitten järjelliseen havaintoon”. Pestalozzi.

»Minkään epäilyksen alasta arvattavasti ei saata olla, että suuretie-teen evidenssi [täysi selvyys ja kumoamattomuus], joka on tullut kaiken evi-densin malliksi ja esikuvaksi, olentonsa mukaan ei riipu todistuksista vaan välittömästi havainnosta, joka siinä tässä, niinkuin kaikkialla, on totuuden viimeinen perustus ja lähde”. A. Schopenhauer (1788—1860).

»Mittausopin aineellinen hyöty kansalle tulee ilmi varsinkin käytännöllisen elämän askareissa; useimmat käytännölliset elinkeinot näet perustuvat mittausopillisiin päätelmiin”. Kehr.

„Mitä tulee opetusmenoon varsinaisessa mittausopillisessa opetuksessa, tarjoutuu itsestään tässä, niinkuin muissakin opetushaaroissa, aineen kon-sentrissa (keskitsevää) järjestelemistä”. F. Dittes (s. 1829).

Luonnontiede ja sen käytäntö .:

(2 tuntia viikossa Itlla luokalla). II luokka.

Luonnontieteen opetuksella kansakoulussa on tarkoituksena: 1:ksi) teroittaa oppilaiden tarkkaamis- ja havainto-voimaa; 2:ksi) tehdä heille tunnetuksi mitä tavallisimmissa ja merkellisimmissä luonnonilmiöissä tapahtuu; 3:ksi) tarkastamalla varsinkin oman maan enimmänsä huomiota ansaitsevia eläin- ja kasvi-lajeja, saattaa heitä tuntemaan eläin- ja kasvi-rakennusta; sekä 4:ksi), niin paljon kuin asianhaarat myöntävät, antaa heille käytännöllisiä neuvoja ja ohjeita kotieläinten hoidossa ja kohtelussa, viljelykasvien viljelyksessä ja metsänhoidossa. Jakoja ja kaavoittelemisia käytettäköön ainoastaan lopullisissa yhdistävissä katsahduksissa, tarpeen mukaan.

Lukukirjasta tähän kuuluvia kertomuksia luettaessa I:llä luokalla, jolla tämä aine ei semmoisenaan vielä esiinny, on, niin paljon kuin mahdollista, myöskin havainto otettava avuksi, siten että näytetään luonnollisia esineitä ja valmisteita, tehdään luonnonopillisia kokeita, j. n. e.

Tämän valmistuksen perästä otetaan luonnontiede erityisenä oppiaineena II:lla luokalla, parhaiten sellaisen oppikirjan johdolla, joka esitystapansa puolesta on lukukirjan kaltainen ja jota semmoisena saatetaan käyttää, esim. G. M. Celanderin «Oppikirja luonnontieteessä». Eläintieteessä ja kasvitieteessä käytettäköön esim. „Luonnonopillinen kuvasto”, toimittaneet A. J. Mela ja J. A. Paimen.

1 „Adam ei tarvinnut mitään kirjaa, sillä hänellä oli luonnon kirja, ja kaikki patriarkat, profeetat, Kristus ja apostolit viittaavat paljon siihen kirjaan”. Luther.

„Meitä lähinnä on se maailman-kappale, jossa me asumme, eikä yksikään luonnon kolmesta valtakunnasta ole laiminlyötävä”. A. H. Niemeyer (1754—1828).

„Tietoa ulkomaailmasta saapi ulkonaisella, aistimillisella havainnolla; itse yksityisten ilmiöitten vaarinottaminen on sentähden kaikkialla ensimmäinen askel”. Diestenberg.

„Kaikki kokemuksen ja tutkimuksen kautta, kappale kappaleelta!” Ratke.

„Kaikki luonnon järjestyksen ja kulun mukaan!” Ratke.

„Tee lapset itsenäiseen tutkimiseen ja tarkkaamiseen kykeneviksi”. A. Luben (1804—1873).

3:s vuosiosasto. Maailman tunteminen («suu-retieteellinen maantiede»); maan muodostuminen ja nykyinen muoto. — Vedestä ja ilmasta, niiden ominaisuuksista ja olomuodoista sekä ilmauksista niissä. Vastaava, mitä mainitun oppikirjan ensimmäisessä osassa on pääasiallisinta. — Lyhyt eläintiede, tutkimalla niin paljon kuin mahdollista luonnollisia esineitä ja kuvia, sekä valikoimalla muutamia harvoja lajeja, joita sen sijaan laveammin esitellään. Kotieläinten hoito ja oikea kohtelu.

4:s vuosiosasto. P y s i k i n tärkeimmät lait, niin paljon kuin mahdollista valaistut yksinkertaisemmilla kokeilla. — Lyhyt kasvioppi, tutkimalla luonnollisia esineitä, missä olot sen myöntävät, sekä erittäinkin huomioon ottamalla viljelykasvit. Metsien merkitys ilmanalan ja talouden suhteen esitetään, ja missä käy päinsä, annetaan opetusta puunsiementen kokoamisessa, metsänkylvössä ja puitten istuttamisessa ja kenties myös ympäryksessä ja silmästämisessä, niinkuin Ylihallituksen kiertokirjeissä n:roissa 39 ja 40, Maaliskuun 21 päivältä 1878, määrätään.

lempeys eläimiä kohtaan teroitettava opetuksessa: Ykk 3/a 88. Päihdyttävään aineitten luonto ja vaikutus selitettävä opetuksessa: Ykk »/, 98.

Kuvaanto I.

(2 tuntia viikossa Itlla luokalla). II luokka.

Kuvaanto-opetuksen yleisenä, muodollisena tarkoituksena on muotoaistimen, silmän ja käden harjoittaminen. Se laji kuvaantoa, jota, asianhaaroihin katsoen, saattaa ja täytyy

1 „Kaikki kunnolliset opettajat meidän aikamme ovat yhtä mieltä siitä, että kuvaantoopetus olisi yleisesti kouluihin otettava, ja etenkin seuraavista syistä: 1) ihmisen luonnossa on taipumus kuvaten

esitellä häntä ympäröiviä esineitä niinkuin myös hänen mielikuvituksensa kuvia; 2) kuvaaminen kehittää kauneuden aistia; 3) se edistää ja elvyttää muita opetusaineita, varsinkin luonnontieteitä, maantiedettä ja mittansoppia; 4) kuvaamisen

kansakoulussa pääasiallisesti harjoittaa, on linjaalipiirustus, jonka erityisenä tarkoituksena on saattaa oppilaalle mahdolliseksi yksinkertaisempien rakennus- ja huonkalupiirustusien käsittäminen ja laatiminen. Vapaalla kädellä piirustamista tulee toki myöskin harjoittaa, etenkin semmoisten oppilasten kanssa, joilla siihen näkyy olevan erityinen halu ja taipumus.

Kuvaanto on opetuksessa pantava yhteyteen mittausopillisen muoto-opin kanssa, niin että toiselta puolen mittaus-opilliset lauseimat antavat edellytyksiä kuvaannolle, toiselta puolen käytännöllinen työ siinä käytetään muoto-opillisen opetuksen hyväksi. Tunnit näissä molemmissa aineissa saatettakoon sentähden, tarpeen mukaan, sekä vaihtaa toisiinsa että yhdistää, kuitenkin niin että enempiä aikaa annetaan käytännölliselle harjoitukselle kuvaannossa.

3:s iruosiosasto. Linjaalipiirustusta.

4:s vuosiosasto. Linjaalipiirustusta tarpeen mukaan. Vapaalla kädellä piirustusta, mikäli aikaa ja tilaisuutta siihen on, ja seurattakoon siinä esim. S. A. Keinäsen »Helppoja harjoitelmia käsivaralla piirustamiseen».

Laulu '.

(2 tuntia viikossa kummallakin luokalla).

Laulunopetuksen pääasiallisena tarkoituksena kansakoulussa on puhdas ja tunnokas yksinäinen laulu. Suurinta

taidollaan työntekijä lakkaa olemasta kone; 5) kuvaaminen tekee käsityöläisen kykeneväksi toimittamaan somempia teoksia ja harjoittamaan ammattiaan suuremmalla voitolla". Dittes.

„Piirustustaidon yhä enemmän tunnustaminen yhdeksi kasvatuksen tekijäksi, on yksi monista todistuksista, että järjellisemmät mielipiteet sielun viljelyksen suhteen alkavat päästä valtaan". Spencer.

1 „Laulu on paras taito ja harjoitus". Luther.

»Koulumestarin pitää osata laulaa, muuten en hänestä huoli". Luther.

„Tärkeä osa koulu-elämässä on laulu; se yhdistää ja korottaa sydämet. Koulussa opetellaan sentähden laulamaan ei ainoastaan tulevain aikain tähden, vaan myöskin itse koulussa olon virkistykseksi ja jalostukseksi". Cygnaeus.

huomiota pantakoon laulun sanoihin, ja valittakoon ainoastaan semmoisia lauluja, jotka uskonnollisen, isänmaallisen ja runollisen sekä lapsille helposti käsitettävän ja miellyttävän sisällön ja vastaavan muodon kautta todellakin soveltuvat tähän. Sanat ovat aina ennen säveleen harjoittamista huolellisesti ja täydellisesti läpikäytävät ja saatettavat lasten käsitykseen. Toisia virrenvärsyjä ja lauluja luetaan ulkoa (vertaa: lukeminen). Oppilaille jo tuttuja lauluja harjoitettakoon poikkeustapauksissa myös kaksi- tai kolmiäänisesti, missä soinnun aisti on enemmän kehittynyt ja äänivaivat sen myöntävät.

Voimistelu '.

(3 tuntia viikossa kummallakin luokalla).

Katsoen voimistelun suureen merkitykseen ruumiilliselle kasvatukselle ja erinomaisena järjestyksellisenä sivistyksen

1 „Raitis sielu raitiissa ruumiissa". J. L o e k e (1632—170i).

„Vähemmii tärkeää kuin tiedollinen ei ole r u m i i l l i n e n k a n kasvatusta, jonka edistämiseksi kasvatustieteellisesti johdettu voimistelu olisi sopivin keino. Kasvatustieteellinen voimistelu, oikein harjoitettuna, ei ainoastaan tuota sitä yleistä hyötyä, että ruumista sopusointuisasi! kehitetään ja sielun toimintaa enennetään, kun sen elimet tulevat vahvemiksi ja kelpaa-vammiksi, vaan siitä johtuisi meidän Suomen kansalle se enemmän silmiin pistävä hyöty, että tämä kansa, joka luonnoltaan on hidas ja saamaton, lapsuudesta asti järjestöllisesti johdetuilla hyppimisen, kiipeämisen,

uimisen, ampumisen ja muilla sellaisilla ruumiin harjoituksilla kadottaisi vähän saamattomuuttaan ja saataisiin suurempaan uskaliaisuuteen ja neuvollisuuteen". Cygnffius.

„Siihen sijaan, että ruumiin voimien, terveyden ja kestävyysvalitetaan joka sukupolvella vähenevän vähenemistensä, saamme voimistelua käyttämällä varmasti iloksemme aina useammin nähdä nuorison, jolla on raitis henki terveessä ruumiissa. Voimistelu myös voimallisesti vastustaa haureutta, johon vaipunee isompi luku nuorisoa, kuin yleisesti arvataankaan, ja joka lienee monen kivuloisuuden ja onnettomuuden salainen perustus, ehkäpä vielä monen mielenheikkouden ja itsensä murhaamisen varsinainen, vaikka tuntematon syy.

Mutta paitsi näitä kelvollisen voimistelun etuja nousevan sukupolven kasvattamisessa voimalliseksi ja siveydelliseksi, saan vielä esiin tuoda erään suuren hyödyn siitä. Se ajatus pääsee aina enemmän vallalle yhteisessä mielessä, että jokaisen miespuolisen valtakunnan-jäsenen on velvollisuus puollustaa kotinsa ja isänmaansa, joten seisovan sotaväen vähentäminen olisi mahdollinen, koska sen ylläpitäminen jokaiselle maalle tuottaa suurta

välikapaleena, niinkuin myös siilien erityiseen tärkeyteen, minkä tämä aine nyt on saanut poikaoppilasten suhteen, yleisen asevelvollisuuden toimeen pantua, tahtoo yllähallitus huomauttaa johtokunnille ja opettajille, kuinka tarpeellista on että voimistelu enemmän kuin tähän asti otetaan kansakouluissa huomioon, että sopivaa huonetta ja tarpeellisia telineitä hankitaan y. m. Kun vuoden aika ja ilma sen sallivat, otettakoon voimistelutunneilla järjestettyjä leikkejä ja harjoituksia vapaassa ilmassa.

Käsityöt I.

(5 tuntia viikossa kummallakin luokalla).

Silmän, havaintovoiman ja kauneus-aistin kehittäminen sekä käden harjoittaminen työasetta vapaasti käyttämään on

rasitusta. Jokainen poika siis olisi jossakussa määrässä kasvatettava sotamieheksi, nimittäin urholliseksi ja nerolliseksi, tarkaksi ja järjestystä rakastavaksi, isänmaan eteen itsensä uhraavaksi, sekä kunnolliseksi yksinkertaisissa sotamiehen liikkeissä, pilkkaan ampumisessa, y. m. taitavaksi kansalaiseksi. Tämän tarkoituksen perille päästään, paitsi muita keinoja, melkeässä määrässä myös tarkoituksen mukaisella voimistelulla". Cygnaeus.

«Voimistelun opetus ei ole ainoastaan ruumiin, vaan myös sielun harjoitusta ja kuria". M. K l o s s (1818—1881).

1 „Kansakoulussa jaettavan opetuksen suhteen tulee ilman sitä pitää tyyskä vaari siitä, ettei ne tiedot, jotka lapsi omistaa, joudu jäämään kuolleeksi muistokaluksi, vaan että lapsi alusta alkaen saa oppia omassa työssään tietonsa todeksi tekemään. Koko kansakoulussa, alimmalta luokalta ylhäisimpään saakka, tulee sentähden kasvatustapana käyttää kasvatusta työn kautta työhön". Cygnaeus.

„Minä en puhu minkään ammatti-tapaisten, tylsän taitavaisuuden puolesta yhdessä tahi toisessa käsityössä. Päinvastoin olen monesti selittänyt, että semmoinen yksipuolisesti tylsä, useasti aivan ajattelematta tehty työ, jota harjoitetaan ammatin tapaan, on minusta tykkänensä haitallinen kansakoululle, koska se ei tuota oppilaille minkäänlaista hengellistä ahkerointeista, vaan usein synnyttää kankeutta ja haluttomuutta työhön sekä siihen menisi kallis aika, jota koulussa voipi hyödyllisemmin käyttää kuin jonkun koneellisen käsityön totuttamiseen. Sitä vastaan katson minä välttämättömän tarpeelliseksi, että kansakoulun ja siis myös seminaarin oppihiiset saavat tilaisuuden hankkia kansan-tajuuden mittaus- ja luonnon-opillisen taidon kanssa käsityksin käypää yleistä kätevyyttä, s. o. taitavaisuutta taidollisten töitten toimittamiseen kaikenlaisten työkalujen ja asetten avulla". Cygnaeus.

pidettävä käsityö-opetuksen päätarkoituksena kansakoulussa, jolla siis lähinnä pyritään johonkin yleiseen kätevyys, vaan ei mihinkään erityiseen ammatti-taitoon. Pitäen silmällä tätä käsityön kasvattavaa tarkoitusta, joka sisältää, että käsitöitä on harjoitettava ajatuksellisesti eikä koneentapaisesti, järjestetään opetus ja harjoitukset oppilasten eri taipumusten ja edistysten mukaan. Vasta ilmestyvässä erityisessä kiertokirjeessä on Yllähallitus tätä paitsi antava joitakuuta määräyksiä, jotka koskevat tähän kuuluvia seikkoja.

Käsityöopetuksen merkitys ja järjestäminen: Ykk J0/u 83, 3:s kohta. Ktk '/', 87. Ktk '/s 93. Mallisuunnitelmna »/• 93.

3 p. maaliskuuta 1881 (2).

Koulutoimen Yllähallituksen kiertokirje kaikille kansakoulujen tarkastajille kaupungeissa [opetuksen järjestämisestä kaupunkien kansakouluissa].

Kiertokirjeellä (N:o 67) tältä päivältä on Yllähallitus tiedoksi antanut, mitenkä opetus kansakouluissa

maalla sopivim-min olisi järjestettävä, sekä myös mikä tietomäärä nykyään vastaisi täydellistä kansakoulukurssia. Jättäen kaupunkien kansakouluvirastojen huoleksi niinkuin tähänkin asti, kunkin kaupungin erilaisen tarpeen mukaan ja erityisen kansakoulu-ohjesäännön perustuksella, määrätä opetuksen järjestys, oppikurssien jako luokkien ja osastojen mukaan j. n. e., tahtoo Ylihallitus sitä vastoin, mitä täydellisen kansakoulukurssin laajuuteen tulee, että yllämainitussa, täten myötä lähetetyssä kiertokirjeessä annetut, tähän kuuluvat määräykset noudatetaan myös kaupunkien kansakouluissa.

„Kelvollinen kansakoulunopettaja ei tarvinne olla täysin kunnostanut taitohxinen, vaan hänellä tulee, minun käsitykseni jälkeen, olla taitavaisuutta kunnostamaan oppilaisensa yleisessä kätevyudessa, josta, kun se on vastaavalta luonnon-opilliselta tieteeltä kannatettuna, epäilemättä syntyy kansan sivistyksen ja varallisuuden voimallinen kohotin”.

Cygnams.

»Opettaja älköön tytykö toimitettuun työhön, joka ei täydellisesti vastaa määrättyihin vaatimuksiin. Tätä ohjetta täytyy opettajan jo ensimmäisten kirjainten synnyttämisessä järkähtämättömällä uutteruudella ja lujudella noudattaa, — Jollei koulu istuta oppilaisiinsa järkähtämätöntä vakuutusta, että kaikki, johonka kerta ruvetaan, on tehtävä niinhyvin kuin suinkin mahdollista, ei se koskaan saata mitään elämälle siunatulta hedelmiä kasvattaa”. Cygnaeus.

